

אחריותנו לציבור ה"מסורתי"

מספר דברים עיקריים רואים אנו בממצאים של הסקר: מחד - הזדהות יהודית רחבה המתבטאת בהגדרה "מסורתית", ומאידך - ככל שהשאלות מתמקדות, מבחינים אנו שהקשר עם המסורת והיהדות מתבטא יותר סביב החגים והשבתות, ובעיקר סביב ה"זכור" ולא סביב ה"שמור". הסקר גם מצביע על מגמה מתמשכת של הזדהות יהודית-ישראלית מצד רוב רובו של הציבור. עם זאת מבחינים אנו גם במגמה קלה של "הקצנה" משני הצדדים - מעט יותר חרדים ומעט יותר לא דתיים. לאור זאת ברצוני להתייחס למספר נקודות יותר מעשיות:

א. החקיקה הדתית

החקיקה הדתית בישראל היא כלי חשוב לשמירת צביונה היהודי של המדינה, אך כלי זה לא תמיד היה כלי "מקרב" ולעיתים קרובות אף הוא "מרחק" בגלל האלמנט הכפייתי שבחוק. סבורני שאנו מחויבים להמשיך ולחוקק חקיקה דתית, אך באהירות גדולה מאד ובשימת לב להסכמה רחבה סביב אותה חקיקה. אך אחריותנו העיקרית היא בהשפעה כללית, ישירה ועקיפה על כל המערכות הציבוריות. מערכת המשפט (ולאו דווקא חקיקה) היא מערכת משפיעה מאד וככל שהיא תהיה יותר יהודית ויותר מסורתית, היא תשפיע בקרב כל הציבור. וכן מערכות התקשורת הן בעלות השפעה רבה על הציבור, וכן במערכות משפיעות אחרות.

ב. הציבור המסורתי במערכת החינוך

ההגדרה "מסורתית" כוללת בתוכה מגוון רב של אנשים העונים להגדרה זו. המגוון הוא בקשר שלהם ליהדות בכלל ולתורה ולמצוות בכלל. אינני יודע איך "שוברים" זהויות. אינני יודע גם איך אותם מסורתיים היו מגדירים עצמם, לו היינו מעמידים בפניהם רק שתי אפשרויות הזדהות - דתי או חילוני. מערכת החינוך הממ"ד, כבר היום, מורכבת גם ממסורתיים. יש בתי ספר שאחוז המגדירים עצמם מסורתיים הוא גדול. רוב ההורים הדתיים אינם רואים תופעה זו בעין יפה. היא גרמה בהרבה יישובים וערים לפרישתם של ציבור דתי ותורני מבית הספר ולהקמת מסגרות נפרדות. אין אנו רואים בציבור הדתי (וק"ו) בציבור החרדי) נכונות להקמת מסגרות חינוך בהם ישנה התמודדות עם תלמידים הבאים מבתי מסורתיים בהם אין שמירת מצוות כפי שהיא נדרשת בבית הספר. האם הציבור הדתי לאומי מוכן לאתגר החינוכי המורכב הזה - פתיחת בתי הספר למסורתיים, לא מתוך אילוף של איזור רישום - אלא מלכתחילה? כדי שמהלך כזה יצלח. הראשונים שצריכים לפתוח את שעריהם לציבור המסורתי-חילוני הם בתי הספר התורניים.

לענ"ד, נכונות זו אינה קיימת בגלל המורכבות הרבה של מסגרת חינוכית השואפת מחד לחנך ללימוד תורה וקיום מצוות על כל המשתמע מכך, ומאידך להתמודדות של חינוך משותף עם ילדים שאינם שומרי תורה ומצוות כלל או באופן חלקי בלבד ואין עניין להוריהם לשנות את אורח חייהם. בחינוך הממלכתי צריך להמשיך במגמות של כתיבת תוכנית לימודים ביהדות לבתי הספר הממלכתיים והכשרת מורים ליהדות גם מתוך המורים ה"לא דתיים" - כך שמקצוע היהדות במערכת הממלכתית, יהיה מקצוע מן המניין ולא דווקא "מקצוע דתי" שרב השכונה או אברך השכונה בא מפעם לפעם לשיחת מוטיבציה חד-פעמית. יש כמה התחלות חיוביות ואני מקווה שתימצא הדרך להמשיך בדרך זו בתנופה.

ג. הציבור המסורתי במערכת הפוליטית

שינוי משמעותי ייתכן דווקא במסגרות הפוליטיות. שילוב אנשים מסורתיים ברשימות דתיות יכול ליצור "אחדות המעשה", שיביא גם ל"אחדות המחשבה" בין מעגלים רחבים יותר בציבור. הצעד הזה מומלץ ומתבקש, לא ביצירת מסגרת מעורבת מראש שבה אין מחויבות למצע הכולל אמונה, תורה ומצוות; אלא שילוב מסורתיים בתוך מפלגות דתיות הנשארות נאמנות למצען ולאמונתן. השילוב לא צריך להיות שילוב חיצוני דקלרטיבי, אלא שילוב אמיתי של אנשים השותפים לכיוון משותף, אלא שההבדל ביניהם הוא באורח חייהם או במידת קיום המצוות.

על כל פנים אין ספק שפעילות תורנית רחבה, מאירת פנים ובלתי מתנשאת, היא בסיס נכון ואמיתי להשפעה ולקירוב ליהדות ותורה.

